

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid sit Generatio, & Corruptio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

sim omnis intemperantia ac nimia fatietas ingenio obest, nihil tamen magis, quam obcenæ voluptates, cujus ratio est; quia iis homo nimis applicatur ad materialia & sensibilia, unde necesse est, debilitari ejus operationem circa intelligibilia. Adde, quod impuræ voluptates cerebro, in quo sunt interni sensus, plurimum nocent, ut docet Galenus, ejusdem Hippocrat. Adde, quod eadem etiam oculis nocent ut testis est Aristoteles 2. Gen. an. c. 2. quorum tamen usus ad ingenii munera necessarius est quàm maximè, unde & Sen: in præfat. lib. 7. declamat: nihil tam mortiferum est ingenio, quàm luxuria

XV.
Explicatur
temperamen-
tum singula-
rum parte-
rum.

De diversitate temperamenti in singulis partibus corporis humani, dicendum, quoad calorem, cor primas habere, cæterasque partes excedere; Tum, quia fons est nativi caloris; tum, quia id tactu constat, dissecto enim animante, & digitis in cordis ventriculos missis, ferventior ille Locus deprehenditur, quàm cujusvis alterius partis. Secundum Locum obtinent Spiritus, quibus tamen Ferrelius c. 6. primas tribuit, minus tamen rectè, cum Spiritus à corde calorem mutuatur. Tertium sanguis & flava bilis. Quartum simplex caro. Deinde hepar, tum lien, tum renes, tum cutis temperata, ab hac in frigiditatem propendit adeps, deinde cerebrum, etsi hoc confluentibus eò Spiritibus non parum caleat, cerebro frigidior est spinæ medulla, hæc frigidiores nervi molles. Deinde sequuntur duriores, motibus accommodati, ab his est vena, deinceps arteria, post hanc membrana, quibus omnibus frigidiores sunt tendones, his vincula, tum cartilaginee, ab his ossa, ab his pili, & ultimò pituita, omnium quæ in corpore sunt frigidissima.

Quoad siccitatem verò pilis omnium est siccissimus, hunc suo quoque ordine deinceps consequuntur, os, cartilago, vinculum, tendo, membrana, arteria, vena, nervus motui destinatus, ab his cutis succedit temperata, hinc in humidum jam abit nervus sensationi destinatus, hoc humidius est cor; Deinde renes, hepar, lien, caro simplex, his succedit pulmo,

post hunc est spinæ medulla, deinde cerebrum, osium medulla, inde adeps, tum sanguis, de-
mum pituita omnium quæ in nobis sunt ut frigidissima, sic humidissima.

Quantum ad temperamentum singulorum ætatum attinet, primò easD. Augustinus pluribus in Locis, & lib. 83. qq. 9. 58. in sex dividit dicens; Sunt enim ætates sex, etiam in uno homine, Infantia, Pueritia, Adolescentia, Juventus Gravitatis (virilitas) & Senectus. Infantiam ait lib. 16. Civit. cap. ult. appellatam hinc esse, quia fieri non potest, & lib. de vera Religione cap. 26. sic singulas describit: Prima hujus ætatis infantia, in nutrimento corporis alitur, penitus obiviscenda crescenti. Eam pueritia sequitur, unde incipimus aliquid meminisse. Hinc succedit Adolescentia, cui jam propagationem proliæ natura promittit, & Patrem facit. Porro Adolescentiam juvenis accipit, jam exercenda muneribus publicis, & honoranda sub legibus; in qua vehementior prohibitio peccatorum, & pena peccantium serviliter coercens, carnalibus animis atrociores imperii libidinis signa, & omnia commissa congeminat. Post labores ætatis Juventutis seniori pax nonnulla conceditur. Inde, que ad mortem deterior ætas atque decolor, & moris subdior debiliusque perducit. Hæc est vita senectutis. Ex quibus colligo, Infantiam humidissimam esse, & durare usque ad annum tertium vel quartum, quia hæc penitus nobis est ignorata. Remittit humor in pueritia usque ad annum decimum, horum etenim plurimorum recordamur ex eo, quod temperamentum siccius fuit. Hinc ad decimum octavam annum incipit credere ex calore pubertatis, & usque ad 27. Adolescentia durat. Juventus usque ad trigentesimum quintum, in hac temperamentum est humidum & pariter siccum, quod agilitas, ventus, ferocia, &c. demonstrant. Post hæc est virilitas, quæ à S. Augustino, Gravitatis dicitur, quia est constans, & matura, & durat usque ad 45. vel quinquagesimum, tunc incipit frigidescere, & calor remitti durante siccitate. Senectus tandem frigidissima est & siccissima, estque alia decrepita, & alia ultimum senectutis, quàm mors consequitur. Hæc est vita brevis, septuaginta anni, si autem in potentibus octuaginta, & amplius nihil, nisi labor, & dolor.

DISPUTATIO V.

DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE.

Postquam ea, quæ generationem præcurrere solent velut dispositiones, & conditiones ad generationem necessariò requisitæ, expediti, hic agendum erit de ipsa generatione substantiali, cui etiam annexam, quæ de corruptione, alioquin particulari solent proponi disputatione, utpote cum etiam de ea communes utrique occurrant quæstiones, & hæc ad alterius cognitionem plurimum conducant. Sit itaque

QUÆSTIO I.

Quid sit Generatio, & Corruptio?

I. Nolo hic disputare, licet alii id faciant, contra Anaxagoram, Democritum, & alios antiquiores Phylsophos, an detur generatio substantialis? Nam quotidiana experientia id

I.
Datur generatio sub-
stantialis.

sufficienter convincit, quæ videmus in his sub-
lunaribus quotidie fieri plures mutationes, quæ non sunt tantum accidentales, seu secun-
dum accidentia: ergo datur vera Generatio
substantialis, si fiunt secundum substantiam;
nam per generationem nihil intelligimus
aliud, quàm productionem rei ex aliquo, pro-
ut opponitur creationi, quæ est factio rei ex
nihilò.

nihil, & si cui experientia hæc non sufficit im-
presentiarum ad probandam generationem,
assumat argumenta, quæ adduci solent, quod
detur vera forma substantialis. Itaque, ante-
quam ad resolutionem progrediar,

omnes sub hac ratione important respectum
intrinsecum advenientem causæ efficientis ad
effectum productum: Et distinguitur à gene-
ratione sub ratione mutationis, conversione &
unionione, quia mutatio respicit terminum *a quo*
& *ad quem*, & importat transitum subiecti com-
munis ab uno in alium, præscindendo omnino
à causa efficiente & effectu producto: similiter
conversio respicit solum rem desinentem, ut
terminum *a quo*, & succedentem ex desitionis
illius vi, ut terminum *ad quem*, non autem agens;
unde lignum dicimus converti in ignem, a quam
in aerem præscindendo ab agente: Unio de-
nique, seu actio unitiva, solum partes unit &
nullam substantiam formaliter producit, cujus
proprius terminus est unio. Additur *termini*,
seu *compositi substantialis*, per quod tum ab acci-
dentali, tum ab educatione distinguitur, quæ
licet sit productio substantialis, non attingit
tamen compositum, sed solum formam substan-
tialem, unde Totum est primus terminus *ad*
quem generationis & non altera pars; imò si
utraque pars præexistat & de novo uniantur,
erit adhuc generatio, vel productio ipsius
compositi.

II. Notandum ex Scoto 1. d. 2. q. 7. K.

& d. 5. q. 2. E. Generationem & Corruptio-
nem dupliciter considerari, videlicet in ratione
productionis, & in ratione mutationis, quæ
rationes sunt omnino diversæ & separabiles,
cum inveniri possit generatio in ratione pro-
ductionis, non tamen in ratione mutationis, &
hoc non solum in Divinis, in quibus constat da-
ri generationem in ratione productionis, non
tamen mutationis, utpote includentis imperfe-
ctionem, adeoque omnino nec nominanda in
Divinis; sed etiam in creatis; si enim agens
aliquod naturale vel supernaturale, produceret
simul cum materia formam, ita quod in illa ma-
teria, privatio, non tempore, sed solum natura
præcesserit, tunc ibi esset vera productio, non
tamen mutatio, quia ad hanc requiritur, ut pri-
vatio verè positivè præcedat formam, conse-
quenter tempore, ne simul sint tempore forma
& privatio.

III. Nec valet dici, quod licet generatio in

Divinis non sit mutatio, omnem tamen creatam
à subiecto dependentem esse essentialiter & in-
trinsecè mutationem; Quia si forma simul cum
materia produceretur, ut dixi, non esset ibi mu-
tatio, cum ejus terminus *a quo*, videlicet priva-
tio, nunquam præcesserit. Nec officit dicere,
sufficere, excludi ejus terminum per actionem
agentis prævenientis ipsam privationem, ne in
materia tempore præcedat formam: Quia mu-
tatio realis sicut non est ad terminum *ad quem*,
qui debeat inesse subiecto, sed ad terminum, qui
actualiter inest, ita non est à termino *a quo*, qui
debetur inesse vel in fuisse, si non fuisset impe-
ditus, sed est verè à termino, qui verè inest, cum
mutatio non magis respiciat terminum *ad quem*,
quàm terminum *a quo*; mutari enim est nunc
aliter se habere, quàm antea se habuit. Deinde:
si per impossibile, dum agens naturale ex ma-
teria educit, vel producit formam, illam produ-
ceret extra materiam, adhuc esset ibi vera pro-
ductio ex subiecto, non tamen mutatio; quia
non reciperetur in ipso subiecto. Denique: si
ad mutationem propriè dictam, quæ ex Philo-
sopho 6. Phys. est, quod res nunc aliter se ha-
beat, quàm priùs, sufficeret prioritas nature,
posset dici, quod subiectum semper mutetur,
quia semper aliter se habet per formam etiam
sibi coævam, quàm se haberet sine ea. Itaque
supposito & notato, quod generatio benè ac-
cipiatur & separabiliter, tum in ratione muta-
tionis, tum in ratione productionis, secundum
utramque acceptionem definienda erit & im-
primis prout est productio.

IV. Dico I. Quod sit actio productiva termini, seu compositi substantialis à subiecto. Ita Maltrius.

Probatur & explicatur, dicitur Actio
productiva, per quod convenit cum productio-
ne accidentali & etiam ipsa creatione, nam
F. Amandi Hermann Physica.

Dices: Est eadem omnino actionem,

unionem formæ cum materia, cum ejusdem
formæ productione: ergo gratis multiplican-
tur. Verum respondeo, negando Antecedens;
nam Scotus 2. d. 1. q. 5. disertè hæc actiones
ab invicem distinguit; quia sunt ad alios, &
alios terminos ex natura rei diversos; sed actio-
nes specificantur & distinguuntur per termi-
nos: ergo. Fateor tamen, eas esse ad invicem
subordinatas, ut educitiva & unitiva ad produ-
ctivam compositi, ex eo tamen inferri non po-
test, quin in entitate distinguantur, quia simpli-
citer & absolute separari possunt ab invicem;
potest enim produci forma, saltè ab agente
supernaturali, sine unione ad materiam, potest
etiam produci unio non producta de novo for-
mâ, puta si præexistat, ut contingit de anima
rationali, quo casu producitur compositum
absque productione formæ, nequit autem se-
parari productio compositi à productione
unionis, ob essentialem dependentiam compo-
siti à partibus unitis; quare ad summum infer-
ri posset, illas actiones esse unam & eandem
unitate connexionis & ordinis, non formaliter
& entitative.

V.
Quomodo
unio, edu-
ctio & pro-
ductio distin-
guantur?

Denique in definitione ponitur depen-

dentem à subiecto, per quod distinguitur à crea-
tione, in qua independentem à subiecto tota
res extrahitur ex nihilo; unde hæc actiones
distinguuntur ex parte subiecti, quod una
præsupponit, altera non; imò Scotus eas 4.
d. 11. q. 4. distinguit etiam ex parte termini
a quo; Generationis enim est negatio in genere,
creationis extra genus.

VI.
Creatio &
productio
quomodo dis-
tinguantur.

Generationis, prout mutatio est,

plures ex Aristotele solent afferri defi-
nitiones, nam 2. Phys. 4. dicit; quod Gene-
ratio sit via in naturam. Et 7. Phys. Est mu-
tatio ex non subiecto in subiectum. Et 8. Phys.
26. est, ait: Mutatio ex non ente ad ens;
Q 999 iterum

VII.
Multiplices
definitiones
Aristotelis
generationis.

iterum I. Gen. I. 23. Est mutatio totum in totum, nullo sensibili remanente, ut subiecto eodem, denique textu 25, describit eam, quod sit mutatio à substantiali in potentia ad substantiam in actu, quarum duæ ultimæ ab Authoribus communiter recipiuntur; quarta in quantum Generatio rationem habet conversionis, quæ sit inter terminos positivos, & quinta in quantum est mutatio, quæ econtrà est, à privatione, tanquam à termino à quo, ad formam tanquam terminum ad quem, hinc in generatione ignis ex ligno benè dicitur lignum converti in ignem, non verò potest dici privationem converti in formam, potest tamen dici, subiectum mutari à privatione ad formam. Prima verò generationem non in ratione mutationis, sed productionis explicat, secunda verò & tertia non distinguunt sufficienter generationem à motu alterativo; quia etiam alteratio est à non subiecto in subiectum, & à non ente ad ens, id est à termino negativo in positivo; dicimus enim aliquem de non albo fieri album, nisi velis dicere, non debere intelligi per ly non subiectum & id non ens terminum negativum, sed quatenus generatio non dicit subiectum sensibile; unde Aristoteles in quarta ait: Nullo sensibili remanente ut subiecto eodem, quare licet in corruptione totius viventis, ubi est pluralitas formarum, remaneat idem subiectum sensibile post corruptionem, ultimæ formæ substantialis, non remanet tamen, ut subiectum idem, quia primò erat subiectum formæ ultimæ & sub ratione partis, separatà verò ultimà formà remanet subiectum denominationis totius; tunc enim est totum, non pars, veluti erat sub anima, quare dixit Aristoteles notanter ut subiecto eodem. Verum tamen licet & ego eas agnoscam, tanquam bonas ultimas duas, claritatis gratià pono aliam, &

Quarta & quinta communis recipiuntur.

Prima actionem potius explicat.

VIII.

Datur alia facilis definitio.

Dico 2. Generatio est mutatio à privatione formæ substantialis ad ipsam formam in materia prima, cum qua facit unum per se corpus substantiale. Patet sufficienter ex dictis, ita ut alia non indigeat explicatione.

IX.

Definitio communis corruptionis rejicitur.

Progredior ad explicandam secundam partem, videlicet corruptionem, cujus, quia oppositorum eadem est ratio, natura eodem modo investigari debet, sicut generationis. Communiter itaque in ratione actionis, ut vocari potest actio, describitur, quod sit destructio compositi substantialis manente subiecto; in ratione mutationis: ab esse formæ transitus, seu: mutatio ad non esse formæ in ipsa materia; quæ definitio quamvis bona sit, conveniatque omni corruptioni, quæ nunc datur, non convenit tamen omni dabili; nam si destruat materia manente formà, esset vera corruptio, quia nec esset annihilatio, nec transsubstantiatio, suppono enim, quod nihil aliud loco subiecti ponatur, & tamen non maneret subiectum, poterit ergo melius definirì, prout

X.

Statuitur alia.

Dico 3. Corruptio est mutatio totum substantialis in non totum substantiale manente aliqua parte substantiali ipsius. Patet ex terminis & ex dictis: Dicitur enim mutatio, in qua convenit cum generatione & annihilatione, dicitur com-

positi substantiali, in quo differt à destructione accidentium, dicitur in qua manet aliqua pars substantiali, in quo distinguitur ab annihilatione, in qua nulla pars remanet. Ex hac definitione dividere poteris corruptionem in eam, in qua manet pars materialis & in eam, in qua manet pars substantialis formalis.

QUÆSTIO II.

An Generatio & Corruptio distinguantur tam in ratione mutationis, quam in ratione actionis?

Dixi in præterita quæstione corruptionis naturam investigandam esse, sicut generationis, adeoque corruptionem considerari posse vel in ratione actionis, vel in ratione mutationis; hæc itaque quæritur, an inter generationem & corruptionem intercedant duæ mutationes, & an agens naturale eadem actione, quæ formam novam inducit, expellat antiquam, vel potius faciat alià distinctà omnino actione? Ad primum

Dico I. Generatio in ratione mutationis est realiter distincta à corruptione, importatque mutationes duas realiter distinctas. Ita Scotus in I. d. 27. q. 3. §. contra istam.

Probatur: Quia ibi sunt diversæ mutationes, ubi sunt diversi termini, sed hæc habet diversos terminos, ad quos transeunt, & à quibus transeunt, quia terminus à quo generatio est non esse formæ substantialis, ad quem est eadem ejusdem formæ: terminus verò à quo corruptio est non esse ejusdem formæ substantialis, terminus ad quem est non esse ejusdem formæ; ergo sunt diversæ mutationes, quas inde colligimus, quia videmus diversos terminos à primo & ad quos; una vocatur positiva, altera negativa.

Probatur secundò: Sunt ab invicem separabiles saltem in ordine ad agens supernaturale: ergo sunt distinctæ; probatur Antecedens, quia potest Deus inducere novam formam, non expellendo antiquam, tunc est generatio & mutatio, quia materia, in qua inducitur talis forma, verè mutatur non tamen est corruptio, quia antiqua non expellitur. Deinde si corrumperet formam præexistentem, nullam de novo introducendo, materia verè diceretur mutari, & ab uno esse ad aliud transire, & tunc aliter se haberet, quam prius & hæc non nisi mutatione, quæ est corruptio, non quæ est generatio; nam ibi nulla est generatio: ergo sunt separabiles & realiter distinctæ.

Arguitur in contrà ex Aristotele

I. Genes. t. 13. ubi habetur, quod corruptio predicatur in recto de Generatione, dicit enim: Generatio unius, est corruptio alterius, sed quæ predicantur de se invicem in recto, sunt realiter eadem, quia ideo econtrà non potest predicari in recto albedo de dulcedine in lacte, quia non sunt realiter eadem, et si se invicem concomitentur: ergo Respondeo, negando majorem; quia illa præ-